

Kees Wieringa

Inshallah

Museumdirecteur in Qatar

Uitgeverij Water, Hilversum

لا أومن بعقل الجموع
. أومن بالضوء – يشعُّ ، ويخترقُ ، ويُشير

Ik geloof niet in het verstand van de massa
Ik geloof in het licht – het schijnt, doordringt en wijst.

(Adonis, vertaling Kees Wieringa)

Eerste druk 2021

© Uitgeverij Water

Ontwerp omslag: Bas van Vuurde

Ontwerp binnenwerk: Zeno Carpentier Alting

Redactie: Thomas van den Bergh

ISBN 978 94 92798 86 2

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens-
bestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze,
hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of
op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toe-
stemming van de uitgever.

1

Gezegende aankomst

Maurice Ravel – Pianoconcert in G-majeur, deel 2

‘Welkom mister Kees, ik ben voor de komende tijd uw persoonlijke assistent,’ zegt ze zacht maar gedecideerd. Met een geheimzinnige glimlach negeert de magische vrouw mijn uitgestoken hand en stelt zich voor als Leyla.

Haar hooggehakte, goudkleurige pumps zijn net zichtbaar onder een indrukwekkend gestylede *abaya*. Ze loopt met een kaarsrechte rug naar de limousine die ons van het vliegveld naar Doha, de enige stad van Qatar, zal brengen.

Leyla wordt vergezeld door een strak in het pak gehesen chauffeur. Ze lopen trots en gracieus, langzamer dan ik gewend ben. Ik moet me inhouden en beseft dat vanaf nu de knop om moet, van actief naar volzaam, van Europees naar Arabisch.

Overal op het super-de-luxe vliegveld zie ik bordjes met ‘Ramadan Kareem’, wat zoiets betekent als ‘gezegende ramadan’.

De chauffeur opent de deur van de enorme Lexus, ik laat me zakken op de vierpersoons zachtleren achterbank en ontdek een minibar tussen de voorstoelen. Na het lange wachten bij de douane tussen rijen Indiase en Pakistaanse bouwvakkers die ook het land in willen heb ik enorm veel zin om wat te drinken. Ik open het koelkastdeurtje. Leeg. Verdomme, gezegende ramadan!

Als Leyla zich op de voorstoel vleit, vult de wagen zich met een verleidelijke bloemige notengeur. Bijna geluidloos stuurt de chauffeur de wagen over de uitgestorven achtbaansweg, verlicht met paarskleurige lichtgevende zuilen die als Disneyzuurstok-

ken langs de woestijnweg staan. De spanning maakt plaats voor ontspanning, ik heb zin in het sollicitatiegesprek.

Een jaar geleden werd ik getipt door een Londens wervingsbureau om te solliciteren naar de functie van museumdirecteur van het privémuseum van een van de beroemdste sjeiks uit het Midden-Oosten. In Nederland liep ik tegen de grenzen van het kunstwereldje aan. Kunst wordt er minder serieus genomen. Het gevecht om de subsidies lijkt belangrijker geworden dan de inhoud. Als klassiek pianist had ik al veel meegemaakt, in de grootste en belangrijkste zalen gespeeld, maar het publiek vergrijsst, de zalen worden leger.

Kortom, ik ben op dat moment wel toe aan een nieuwe stap in mijn leven. Het verzoek uit Londen lijkt grenzeloos aantrekkelijk. En pianospelen kan toch overal? Ik ben eind vijftig, maar voel me pas op de helft van mijn leven, met genoeg energie voor een nieuw avontuur. Wel vind ik het moeilijk om mijn vrouw en kinderen achter te laten. Ik voel me schuldig dat mijn adolescentie jongens zonder mij de wereld moeten ontdekken. Aan de andere kant, ik ben zelf vanaf de puberteit vaderloos opgegroeid, dat heeft me zelfstandig en onafhankelijk gemaakt.

Na een maandenlange periode van Skypegesprekken ben ik eindelijk uitgenodigd om in levenden lijve kennis te maken met sjeik Al-Thani en zijn museum. 'Inshallah,' had de hr-medewerker gezegd toen wij de data bespraken waarop de gesprekken zouden plaatsvinden. Mijn ontdekkingsreis is begonnen, met Leyla als gids. Het kon slechter.

Ik heb me zo goed mogelijk voorbereid op de komende ontmoetingen, veel gelezen over het land en het museum. Ondanks die voorkennis voelt het anders nu ik er daadwerkelijk rondloop. Bij de eerste aanblik straalt het land iets uitzonderlijks en onaantastbaars uit. Net zoals de mensen die ik hier zie. Dat staat niet in de boekjes.

Ik beseft dat veel van de komende gesprekken zal afhangen. De Qatari zijn erg gevoelig voor persoonlijk contact. In Nederland was mijn losse manier van omgaan met mensen mijn handelsmerk. Ik wist mijn doelen snel te bereiken door heel direct te zijn. Ik beseft dat het hier anders gaat. De etiquette van dit streng-islamitische land heb ik goed bestudeerd. Zo mag je nooit je schoenzolen tonen of vrouwen als eerste een hand geven. Juist dat laatste ging meteen op het vliegveld al mis, door de zenuwen, maar ook door de indrukwekkende verschijning van Leyla.

Vanuit de limousine zie ik dat op de lichtgevende zuilen Arabische letters zijn gekalligrafeerd. Ik vermoed dat het teksten uit de Koran zijn. In combinatie met de palmbomen die in een kaarsrechte lijn tussen de rijbanen staan, levert het een perfect geregisseerd sprookjesbeeld op.

Langzaam ontvouwt zich de skyline van Doha met flikkerende wolkenkrabbers van glas en staal. Nog niet zo lang geleden was deze stad een bedoeïenendorp waar in tenten werd geleefd en werd geslapen op de harde woestijngrond. Sinds de ontdekking van olie in 1949 is de welvaart hier als een raket omhooggeschoten. In een paar jaar tijd werden de negen families die Qatar bevolkten steenrijk. Zij investeerden in een land dat iedereen in de Arabische wereld versteld deed staan. De beste architecten ontwierpen de mooiste en hoogste gebouwen. Kapitalen staken ze in spectaculaire musea en topuniversiteiten. In 2022 organiseren ze het wereldkampioenschap voetbal.

Hoe krijgen ze dit voor elkaar? Als je heel veel geld bezit, kun je alle kennis en ervaring van buiten halen. Daarmee proberen ze in vijftig jaar te bereiken waar de Westerse wereld minstens duizend jaar over heeft gedaan.

Ik probeer mijn opwindende onder controle te krijgen door te praten over het weer. Het valt me mee dat het niet bloedheet is, zeg ik. Leyla geeft onderkoeld antwoord met een Amerikaanse tongval: 'U heeft de zon nog niet gezien, u zult ervan gaan houden.'

Waarom ik gespannen ben weet ik eigenlijk niet. Ik ben toch wel wat gewend. Misschien omdat ik mijn familie, mijn piano en mijn vrienden heb moeten achterlaten. Opeens slaat de twijfel toe. Een nieuwe toekomst betekent vergeten, vertrouwen en opnieuw beginnen.

De limousine zweeft als een vliegend tapijt door het landschap. Ik heb moeite om wakker te blijven. Na een uur arriveren we bij het vijftiende verdiepingen tellende vijfsterrenhotel Shangri-La, centraal gelegen in het zakendistrict van Doha. Hier oogt alles veel bedrijviger, er is al behoorlijk wat verkeer op de weg.

Bij het uitstappen komt de hitte als een muur op me af. Het is inmiddels vijf uur in de ochtend, de zon slaat als een gouden gesel een weg tussen de wolkenkrabbers. Op een grote thermometer in de lobby van het hotel zie ik dat het buiten tegen de vijftig graden is. De ruimte is indrukwekkend vormgegeven met palmen en stromend water. Het personeel loopt rond in prachtige traditionele kledij.

‘Mag ik uw paspoort?’ vraagt Leyla. Tussen haar slanke vingers neemt ze het mee naar de receptie. Ik laat me in een van de leren banken zakken. Even later komt Leyla naar me toe.

‘Uw koffer is inmiddels op de kamer, neem uw rust, u zult het nodig hebben.’

‘Heeft u mijn paspoort terug?’ vraag ik bezorgd.

‘Nee,’ antwoordt Leyla met een glimlach, ‘dat houden wij, dat is beter voor u.’ Ze verdwijnt even snel als ze verscheen, eerder op het vliegveld.

Ik open de deur van mijn hotelsuite. In een flits gaat door me heen dat ik hier misschien wel langer zal blijven dan de geplande twee dagen. Naast het bed ligt een keurig opgerold gebedskleedje, in het nachtkastje een Koran en er is een lege minibar.

Over een paar uur heb ik mijn sollicitatiegesprek met de hr-manager van het bedrijf van de sjeik. Opblijven is waarschijn-

lijk het beste. Ik realiseer me dat ik nu, na zonsopgang, geen eten meer kan bestellen, zelfs koffie is niet beschikbaar. Alleen het water uit de kraan, waarvan de reisgidsen afraden het te drinken.

Ik doe mijn reiskleren uit en pak als eerste mijn nieuw aangeschafte stropdas uit de koffer. Ik besef dat ik nog nooit een stropdas heb geknoopt. Na veel gehannes besluit ik op internet een voorbeeldknoop op te zoeken. Gelukkig kan ik met mijn telefoon verbinding maken. Ik vind zowaar een website over het leggen van een knoop in je stropdas. Het valt niet mee om het in spiegelbeeld na te doen. Toch lukt het. Het toeval koesteren, noem ik dat, zodat je je uiteindelijk het geluk kunt toe-eigenen. Serendipiteit, de paradox van de ongezochte vondst.

Juist op het moment dat de stropdas recht zit, gaat de hoteltelefoon. Het is Leyla, die me op dwingende toon vraagt naar de lobby te komen. ‘Abdullah zal u wegbrengen.’

Dit was eerder dan ik had verwacht. Snel drink ik wat water uit de kraan, trek mijn Boss maatkostuum aan dat ik draag bij bijzondere gelegenheden of concerten, duw mijn versgeknoopte stropdas strak en open met slaperige ogen de kamerdeur. Naast de deur zit een grote pijl met daaronder ‘Mekka’ in gouden letters. Hij wijst naar de gang, dus ik ga in de goede richting, bedenk ik.

In de spiegelende lift zie ik mijzelf staan. Ik moet denken aan een burgerman op zakenreis. Is dit mijn nieuwe toekomst?

In de lobby staat een man met een ruige borstelsnor in een smetteloos witte *thobe* te wachten. Hij heeft een rood-wit geblokte *keffiyeh* om zijn hoofd en leren sandalen aan zijn blote voeten. Dit moet Abdullah zijn. Na langdurig handschudden neemt Abdullah me mee in een GMC fourwheeldrive pick-up, zo een waar je helemaal in moet klimmen. Nadat we zijn weggereeden van het hotel duiken we direct een enorme file in. Iedereen lijkt op dit vroege uur naar zijn werk te gaan. Uit de autoradio klinkt een gebed aan Allah. De airconditioning staat op maxi-

maal maar desondanks voel ik het zweet langs mijn rug glijden. Abdullah zwijgt, kijkt me medelijdend aan en richt de blowers op mijn gezicht.

Stapvoets nemen we enkele bochten en een grote rotonde. Na een half uur duiken we een parkeergarage in, die onder dezelfde wolkenkrabber ligt als mijn hotel, maar dan aan de andere kant. Het enige dat we hebben gedaan is om het gebouw heen rijden. Als we uitstappen laat Abdullah de motor draaien.

De ingang van het kantoorgebouw is strak en modern ingericht. Het valt op dat er geen receptie is. Het is er leeg en koel met overal glimmend marmer. Abdullah brengt me naar de lift en drukt op de knop van de drieëntwintigste verdieping. Terwijl we wachten voel ik opeens Abdullahs hand in mijn nek. Hij stopt mijn stropdas onder de kraag van mijn overhemd.

‘Dank je, dit is nieuw voor me, ik draag nooit stropdassen,’ zeg ik.

De lift stijgt in een duizelingwekkend tempo direct naar de drieëntwintigste verdieping. Daar aangekomen zie ik alleen lege, spiegelende gangen van marmer, het doet bijna pijn aan mijn ogen. Abdullah laat me na een korte groet alleen. Ik zal nu zelf op ontdekking moeten gaan.

Alle deuren op de kantoorverdieping zijn gesloten. Ik klop aan bij een willekeurige kamer en zie een jonge vrouw met hoofddoek en hoge hakken achter een bureau zitten.

‘Goodmorning, ik heb een afspraak met mevrouw Gous-sous.’

Ze knikt dat ze weet wie ik bedoel en leidt me naar een soort vergaderkamer, met een Corbusier-bankstel en in het midden een lange tafel, waar twaalf Eames-stoelen omheen staan. Ik ga zitten en voel mijn maag knorren. Het meisje biedt niets aan.

‘Ze zal zo wel komen,’ zegt ze. ‘Inshallah.’

In mijn binnenzak vind ik nog een snoepje dat ik altijd bij me heb als ik tijdens een concert moet hoesten. Nu zuig ik er zo lang mogelijk op.

Op mijn horloge zie ik dat het exact negen uur is, precies op tijd voor de afspraak. Ik ga zo recht mogelijk zitten, repeteer mijn ingestudeerde begroetingen: *Salaam alaykum* en *kayf halik*.

Nu is het zover. Het grote avontuur kan beginnen. Kom maar op met de kritische vragen, denk ik bij mezelf, ik ben er klaar voor.

Maar het blijft stil, het wachten duurt lang. Inmiddels is er een volledig uur verstreken en zit ik nog steeds in dezelfde houding en kijk naar het witte hoogpolig tapijt. Het ruikt er fris en fruitig, maar zo voel ik me niet. Het voelt als het wachten voor het opkomen bij een concert.

Ik probeer mijn ademhaling onder controle te krijgen, wat niet meevalt. De combinatie van vermoeidheid en zenuwen werkt niet gunstig op mijn gestel. Ik loop naar het enorme raam. Op duizelingwekkende hoogte ontvouwt zich een panoramisch beeld van de omgeving. In de volle zon zwieren bouwvakkers aan touwconstructies langs het tegenoverliggende gebouw om een soort Christo-achtig steigerdoek aan te brengen. Ik moet er niet te lang naar kijken, want het maakt me nog duizeliger.

Het is lang geleden dat ik een sollicitatiegesprek heb gehad. Meestal nam ik ze zelf af. Bij mijn laatste functie als museumdirecteur had ik een gesprek met de plaatselijke burgemeester. Het was informeel en gemoedelijk.

Ik vraag me af of ze naar mijn vorige functie zullen vragen, naar mijn sterke en zwakke kanten. Ik heb vele varianten gerepe-teerd, maar weet totaal niet wat ik kan verwachten.

Als het elf uur is, wordt het me te gortig. Net als ik aanstalten maak om de gang op te lopen, komt mevrouw Gous-sous binnen. Ze heeft een flink dossier onder haar arm.

Zonder enige verontschuldiging neemt ze aan de andere kant van de tafel plaats. Ze maakt in haar *niquaab* een strenge indruk. Opeens besef ik dat ik van een volledig gesluierte vrouw afhan-

kelijk ben. Ik doe alsof ik het gewend ben en moet denken aan de discussies in Europa over het dragen van gezichtsbedekkende kleding. Ik recht mijn rug en denk opnieuw: kom maar op met de kritische vragen.

Verrassend genoeg begint mevrouw Goussous het gesprek direct over mijn kinderen. Hoe ze heten, waar ze van houden, of ze gezond en gelukkig zijn. Geen moment vraagt ze naar mijn werkervaring, opleiding of andere kwaliteiten. Wel vraagt ze naar mijn muzikale achtergrond en zegt ze dat haar man ook van muziek houdt.

Ondanks de goed gekoelde ruimte is mijn rug nat van het zweet. Na dertig minuten vraag ik me af wanneer het echte gesprek gaat beginnen. Maar de dame kapt het abrupt af. Automatisch steek ik mijn hand uit om haar te bedanken. Ze lacht om mijn onhandigheid en zonder te groeten verdwijnt ze weer. Zij is, naar later blijkt, hoofd van de afdeling hr waar wereldwijd dertigduizend mensen onder vallen.

In verwarring blijf ik achter. Alle niet-gestelde vragen tolleren door mijn hoofd.

Mijn hongergevoel wordt intussen weggedrukt door mijn enorme dorst. Ik kan niet meer goed nadenken. Ik besluit lopend naar het hotel terug te gaan, het is tenslotte in hetzelfde gebouw. Na enig navragen kom ik erachter dat het via het tussenliggende winkelcentrum te bereiken is.

Ergens op de natuurstenen vloer van deze mall stuit ik op een ronde schaatsbaan waar dames in zwarte abaja's rustig rondzwieren. De azan, de oproep tot gebed, galmt in hifikwaliteit door de mondaine winkels. Zelfs in de uitdagende lingeriewinkel van Victoria's Secret klinkt nu het 'Allahoe akbar'. Overal winkelende stelletjes: mannen in spierwitte thobes en vrouwen in gitzwarte niqaabs. Het ruikt er naar Dettol schoonmaakmiddel.

Ik wil weg uit dit winkelgetto en vind een deur waar 'exit' op staat. Als ik die open, beland ik opeens in een geheel andere wereld. Via gammele trappenhuizen, gangen-in-aanbouw en smoezelige deuren bereik ik mijn hotel, drink liters water uit de badkamerkraan en stort neer op bed om in een lange, diepe slaap te vallen.

De sjeik

Johannes Brahms – Intermezzo op. 117, no. 2

Verward en slaperig word ik gewekt door de hoteltelefoon.

‘Met Leyla.’

Haar stem klinkt in mijn versufte brein als het begin van het mysterieuze *Intermezzo* van Brahms. Het smachtende motief van maar vier noten prikkelt me. Of ik over tien minuten in de hotellobby wil zijn. Ik vergeet te vragen waar we naartoe gaan.

Het is inmiddels donker, ik heb de hele dag geslapen. Mijn maag knort. Stom dat ik geen eten uit het winkelcentrum heb meegenomen, maar ik ben niet de enige die honger heeft, het hele land heeft nog niet gegeten. Op een tafeltje ontdek ik een waterkoker en zet thee. Tijd om een stevige pasta bij de roomservice te bestellen is er niet. Opnieuw hijs ik me in mijn Boss-kostuum en ik ga op zoek naar Leyla in de lobby. Ik zie alleen Abdullah in zijn witte thobe.

We rijden zeker een uur door de stad. Abdullah spreekt gebrekkig Engels maar het wordt me wel duidelijk dat ik naar het paleis van de sjeik word gereden. En steeds maar die gebeden op de autoradio. Het lijkt rust te geven, zoals zoveel hersenspoelingen. Heel wat anders dan Brahms, mijn voedsel voor vandaag.

Om acht uur bereiken we een drukke buitenwijk, waar een complex van grote gebouwen opdoemt achter hoge muren. Bij een van de toegangspoorten stopt Abdullah, hij mompelt wat met de bewaker die zijn hoofd naar binnen steekt en me kritisch in zich opneemt.

‘Passport?’ vraagt hij.

‘Dat ligt nog in het hotel.’

Abudullah maakt een wegwerpgebaar en rijdt gewoon door.

Heerlijk, denk ik. Alles is relatief, de bewaking, de controle en de veiligheid.

Ik kijk mijn ogen uit. Binnen de muren is er veel bedrijvigheid: loslopende pauwen, mannen die tuingereedschap of ballen hooi sjouwen, voetballende kinderen. We rijden langzaam over het terrein. Ik zie een moskee, hoge palmbomen en in de verte enkele kooien met naar ik aanneem wilde dieren. Abudullah stopt de auto bij het hoogste gebouw met grote houten deuren en zegt op een trotse toon: ‘Welkom bij het paleis van sjeik Al-Thani.’

Een bewaker brengt me naar een soort ontvangstruimte die men in de Arabische wereld een *majlis* noemt. Het ruikt er geweldig naar saffraan. Aan de wanden oriëntaalse schilderijen. Op de vloer kleurrijke tapijten, vazen met pauwenveren, antiek meubilair en tafeltjes vol kleurrijk servies. Langs de wanden tientallen mannen, hangend op net iets te hoge banken. Hun witte thobes steken af tegen de gekleurde kussens waarop ze wijdbeens zitten. Ze draperen hun kleding tussen hun benen, vaak krabbend aan hun geslacht, fluisterend met elkaar, of in zichzelf, waarbij ze wezenloos lijken te mijmeren. Iedereen kijkt ergens naar, maar naar wat? Voor de sport op een centraal opgestelde televisie hebben ze geen belangstelling. Het lijkt of ze zich op een prettige manier vervelen.

Een van de mannen nodigt me uit om te gaan zitten. Hij ziet er vriendelijk uit, met zijn grote grijze baard en wandelstok. Ik schat hem tachtig jaar oud. Hij vraagt waarom ik hier ben.

‘Ik kom hier om sjeik Al-Thani te ontmoeten. Waarom bent u hier?’

‘Wij zijn allemaal vrienden, relaties of familie van de sjeik. Hij is een goed mens en laat ons toe om met hem te spreken, van gedachten te wisselen.’

‘Is het zo dat zakendeals die in een majlis worden afgesloten meer waard zijn dan een juridisch contract?’

‘Ja natuurlijk,’ zegt de man, ‘hier vinden de besluiten plaats, maar wel in gezamenlijk overleg!’

‘Dan ben ik hier op de juiste plek.’

‘Waarom?’ wil de man weten. Maar voordat ik kan antwoorden komt een modern uitzierende Egyptenaar in een net iets te klein pak op me af. Hij geeft een stevige, zwetende hand en toont direct zijn interesse.

‘Is de reis vanuit Europa goed gegaan?’

Hij stelt zich voor als Tarek. Ik weet dat dit de vertrouweling van sjeik Al-Thani is.

Tarek ziet er afgetraind uit en heeft een vriendelijke uitstraling. Hij zwaait continu met een Mercedes-autosleutel, als een gebedssnoer om zijn vinger.

‘Zijne Excellentie zal ons zo ontvangen,’ zegt Tarek.

‘Dank u. Moet ik nog ergens rekening mee houden?’

‘Gewoon jezelf zijn, hij zal in een goede bui zijn want iftar begint zo en dan mag er weer gegeten worden. Het kan niet lang meer duren, Inshallah.’

Ik repeteer nog wat openingszinnen, schik mijn kleren en probeer zo fit mogelijk over te komen, wat niet meevalt na het vele wachten.

Mezelf zijn. Hoe doe ik dat eigenlijk? Ben ik mezelf door hier, zeventuizend kilometer van huis, een sollicitatiegesprek te voeren met iemand die ik nauwelijks ken en zonder te weten wat er van me verwacht wordt?

Na lang te hebben gewacht brengt een van de bedienden me naar een belendende zeskantige paleiszaal. In deze zaal geen banken of stoelen, alleen heel veel tapijten, kussens en lage rugloze banken. In het midden liggen vier gevilde roofdieren elkaar met open bek aan te kijken. Helemaal in de hoek van de zaal zit sjeik Al-Thani te praten met wat zakenmensen, die omslachtig grote tekeningen uitvouwen en misschien wel een of ander

nieuw hotel aanbieden. Ik word in de tegenoverliggende hoek op een groot kussen neergezet. De zon is inmiddels ondergegaan, er mag weer gedronken worden.

Een teaboy in witte thobe loopt rond met een *dallah*, een traditionele theekan, en een aantal gestapelde kopjes. In het kopje wordt *karak* geschonken, sterke thee met veel suiker en melk.

Door al dat wachten kom ik in een soort roes. De tijd bestaat niet meer. Verleden wordt heden en andersom. Het lijkt een mensenleven te duren. Als in slowmotion trekken de afgelopen jaren aan me voorbij.

Vijf jaar geleden werd ik gevraagd om directeur te worden van een ingeslapen museum in mijn favoriete kunstenaarsdorp Bergen. Ik kende het dorp als geen ander en stortte me volledig in het avontuur. Ik wilde het museum landelijk en internationaal op de kaart krijgen. Er werd nieuwbouw gerealiseerd, een organisatie opgezet en we organiseerden spraakmakende tentoonstellingen. Het publiek wist het nieuwe museum al snel te vinden en bezoekersrecords werden gebroken. De oude kunst maakte plaats voor frisse vernieuwing, het gebouw kreeg lichte kleuren en er werd weer gelachen met veel jonge mensen in de organisatie.

Ondanks het nieuwe elan bleek het steeds moeilijker om regionale musea met overheidsgeld te financieren. Dus zocht ik steun bij de plaatselijke rijken, die er in overvloed waren. In korte tijd sprak iedereen over het museum en dat gaf het dorp weer aanzien in de wereld.

De successen hadden een stevige toezichthouder nodig, en dus benaderde ik, samen met de burgemeester, diverse kandidaten uit het landelijke netwerk.

De nieuwe voorzitter van de raad van toezicht was een van de invloedrijkste vrouwen van het land, maar vond al snel dat er te veel aandacht ging naar de nieuwe museumdirecteur. Zij was het niet gewend de macht uit handen te geven en bracht haar raad van toezicht in stelling om van me af te komen.

Maar ze bleek niet opgewassen tegen de achterban van kunstvrienden en sponsors die ik inmiddels om me heen had verzameld. De machtige voorzitter kon het niet aan dat het deze keer niet om haar ging en trad af. De rest van de toezichthouders volgden als makke schapen hun voorzitter en traden ook af. Het spel werd steeds smeriger. De afgetreden voorzitter, een door-gewinterde juriste, stond bekend als een hardnekkige vechter die nooit opgeeft. Zij gebruikte haar macht om na haar aftreden de nieuwe raad van toezicht zover te krijgen dat ik alsnog weg moest.

Niet veel later kreeg ik een verzoek uit Qatar om een Skype-gesprek te voeren over een functie als museumdirecteur.

En hier zit ik nu, vol goede moed, op zachte vloerkussens, onder het gouden plafond van Zijne Excellentie sjeik Al-Thani, prominent lid van de koninklijke familie van Qatar. Hij bezit wereldwijd honderden hotels, vastgoed, financiële instellingen en technologiebedrijven. Niemand weet precies wat hij allemaal bezit, waarschijnlijk hijzelf ook niet. Zijn vermogen wordt op vele miljarden dollars geschat.

En dan te bedenken dat hij vijftig jaar geleden met zijn familie nog in tenten woonde en handelde in automaterialen. Hoewel ongeschoold heeft hij zich opgewerkt tot een van de belangrijkste zakenmensen van het Midden-Oosten. Men heeft respect voor hem omdat hij zo veel voor het land en de inwoners doet. Hij heeft goeddoelenorganisaties opgezet en bezit enkele scholen en universiteiten. Hij is een van de grootste verzamelaars ter wereld van kunst- en erfgoedvoorwerpen. De collectie, die honderdduizenden voorwerpen omvat, moet openbaar worden gemaakt en daarvoor heeft hij enkele musea gebouwd waarvoor hij nu een directeur zoekt.

Ik ben naar Qatar afgereisd om deze bijzondere man te ontmoeten en hem ervan te overtuigen dat ik de juiste man ben voor deze klus.

Door het lange wachten beginnen mijn benen stijf aan te voelen. Ik strek mijn spieren, nip aan de zoete thee.

Op belangrijke momenten in mijn leven heb ik ervaren dat blind vertrouwen op een goede afloop het beste is: vlak voor het opgaan bij een concert of een televisieoptreden, voor het sluiten van mijn huwelijk, de geboorte van mijn zoons. Weg met de angsten, weg met de achterdocht, vertrouw in jezelf, vertrouw in elkaar, daar gaat het om in het leven.

Als ik mijn laatste slok thee heb opgedronken, wordt er direct opnieuw ingeschonken. Men stopt hier pas met schenken als je het kommetje schudt.

Ik had het gevoel dat mijn aanpak niet werd gewaardeerd. Men wil niet buiten de bekende paden treden, vooral de bestuurders en kunstpausen lijken daar last van te hebben. Ik hoopte dat de sjeik anders was. Hier is alles gebaseerd op vertrouwen, anders hadden ze me hier nu niet uitgenodigd, prent ik mezelf in.

Als ik uiteindelijk door Tarek naar de sjeik word geleid zie ik op mijn horloge dat het inmiddels één uur in de nacht is. Ik heb nog steeds niets gegeten, mijn hart bonst. Dit is het grote moment, nu moet het gaan gebeuren.

Mijn 'Salaam alaykum Excellentie' wordt door sjeik Al-Thani beantwoord met een vriendelijke, zachte handdruk. Hij zit op een laag bankje met veel kussens. Voor hem een salontafeltje met theeglazen, notitieblokken, stapels dossiers en enkele telefoons. Het valt me op dat hij zijn sandalen uit heeft waardoor zijn bonkige, blote voeten prominent naar voren steken. Sjeik Al-Thani praat heel zacht, mompelend haast. Zijn houding lijkt enigszins verlegen, maar zijn ogen kijken me continu aan. Hij is wat gezet en veel kleiner dan hij op de foto's lijkt. Een flonkerend gouden horloge is net zichtbaar onder zijn mouw en uit het borstzakje van zijn thobe steken een aantal zilveren pennen. Manchetknopen met het familiewapen (een halve cirkel met een stip in het midden) completeren het geheel.

Tarek vertaalt alles, want de sjeik spreekt gebrekkig Engels. Zijn eerste vraag is direct heel persoonlijk: 'Waar is uw familie?'

'Die komt misschien later, als ik wat meer gewend ben.'

Terwijl ik antwoord, stelt de sjeik alweer de volgende vraag.

'Het museum is erg belangrijk voor me, de collectie is mijn leven. Waarom wilt u directeur worden?'

'Om uw missie uit te voeren en dit museum tot een van de belangrijkste plekken van Qatar te maken.'

'Wat verwacht u ervan? De organisatie is nog erg pril en men is niet altijd even aardig tegen elkaar.'

'Nou, ik ben wel wat gewend. Ik werkte als directeur met veel vrijwilligers, die zijn ook niet altijd even makkelijk om te hantieren.'

Terwijl de sjeik zijn thobe theatraal herschikt gaat hij verder.

'U moet het museum bekendheid geven zodat men in de hele wereld gaat zien hoe belangrijk deze collectie is.'

'Natuurlijk zie ik dat als een belangrijk doel. Het is een van mijn specialismen om kunst te verbinden met toerisme,' antwoord ik.

'En u moet zorgen dat de mensen betalen als ze een foto willen maken. Ook wil ik dat ze niet alles aanraken. De security moet veel beter opletten.'

Tarek probeert zo goed mogelijk het gemompel te vertalen. Ook Tarek praat heel zacht en ik moet uiterst oplettend blijven om alles te kunnen verstaan.

'Ik wil ook een museum openen in Turkije en er moet een reizende tentoonstelling door Europa komen.'

'Wat fijn dat u zo ambitieus bent, dat ben ik ook,' zeg ik.

De sjeik gaat onverstaanbaar door.

'Ik zal zorgen dat er nog veel meer te zien is, onlangs heb ik nog tweehonderd tapijten in Londen gekocht en die moeten allemaal geregistreerd worden. Kan jij dat?'

Terwijl hij dit zegt zit hij continu tekeningetjes in een klad-

blok te maken. Opeens kijkt hij me guitig aan.

'Wees streng voor iedereen, anders wordt het niks.'

Ik besef dat het geen makkelijke klus gaat worden. Ik zit hier bij een van de rijkste mensen van de wereld, midden in de nacht in een van zijn paleizen te praten om directeur te worden van diens levenswerk: het Al-Thani museum. Dit is een eigenzinnige man met een sterke wil, niet gewend om tegengesproken te worden.

'De medewerkers van het museum zie ik als mijn eigen familie,' zegt de sjeik. 'Ik ben het gelukkigst als ik in het museum rondloop. Ik wil dat je met het museum veel inkomsten genereert, genoeg om de vaste lasten te dragen.'

'Hoe zit het met de begroting?' vraag ik.

'Die is er niet,' antwoordt Tarek, 'jij moet die gaan opstellen.'

De telefoon van de sjeik gaat en Tarek fluistert dat de moeder van de sjeik aan de lijn is. Nu blijkt dat de sjeik wel degelijk zijn stem kan verheffen want het gaat er heftig aan toe in het gesprek. Zonder dat ik gedag heb kunnen zeggen loodst Tarek me naar de gang en vraagt opnieuw te wachten. Ik ben te moe om nog helder na te denken.

Even later komt Tarek al bellend naar me toe, en vraagt: 'Kun je nog paar dagen langer blijven? We willen dat je het museum bezoekt en met de organisatie kennis maakt. Jouw ticket zal worden omgeboekt en de hotelkamer wordt verlengd.'

Ik slaak een zucht van verlichting. Nu weet ik dat het goed zit.

Abdullah staat al klaar en brengt me terug naar het hotel. Nu de zon onder is en er weer gegeten mag worden grijp ik mijn kans. Midden in de nacht bestel ik bij de roomservice een bord pasta, een pizza, een grote fles water en twee glazen chardonnay. Ik trek mijn pak uit, gooi mijn stropdas richting Mekka, laat me op het bed vallen en slaak een luide kreet. Yes!

Niet veel later rinkelt de telefoon: Leyla.

'Het ging goed, hè?'

‘Ik geloof het wel.’
‘Mag ik een advies geven? Houdt u zich in dit land aan de regels, dan is er niks aan de hand.’
‘Waarom zeg je dat?’
‘Om u te beschermen. Welterusten.’

3

Welcome boss

Carlo Gesualdo – Responsoria: Tristis est anima mea

Twee maanden na de kennismaking met sjeik Al-Thani rijd ik in een gehuurde Kia sedan naar mijn nieuwe werkplek. Het museum ligt precies in het midden van Qatar, omgeven door een ruig bedoeïendorp en een zee van zand, heel veel zand. Op de autoradio zoek ik tevergeefs naar klassieke muziek, zelfs westerse popmuziek is niet te vinden. Dan maar islamistische zendingsmuziek met gezongen soera's en opzweepende ritmes. De rit kost me ruim een uur, maar had evengoed enkele dagen kunnen duren. Tijd telt niet meer, verleden en toekomst lossen op in het heden.

Toen ik na het sollicitatiegesprek vol indrukken terugkeerde naar Nederland lag er thuis een brief van de sjeik met het aanbod om directeur van zijn museum te worden, inclusief een riant salaris, belastingvrij. Na intensief overleg met het thuisfront besloot ik het avontuur aan te gaan. Door een aantal concertreizen was ik enigszins bekend met het Midden-Oosten. De regio had grote indruk op me gemaakt. Deze wereld wilde ik echt leren kennen, me eigen maken. Het was me opgevallen hoe de Arabieren elkaar grenzeloos leken te steunen, leken lief te hebben. Zowel mannen als vrouwen. Dat wilde ik ervaren.

Er stond geen einddatum in het contract, Inshallah.